

Sacerdos Aut Sanctus Aut Reprobus

Dufrène, Maximilian

Augustæ Vindelicorum, 1743

Caput. 4. Neque sat̄s valere, ad perturbandam nostræ cum Deo conjunctionis jucunditatem, quòd de perseverantia in eo amando, déque æterna consequenda salute nil omnino certi habeamus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-60483](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-60483)

intellectus, & spes, ac fiducia ex parte voluntatis. Hanc igitur certitudinem libenter agnoscimus, quæ non oritur ex præsumptione imputatæ justitiæ, neque est certitudo fidei Catholicæ: sed oritur ex charitatis, & bonorum operum experimento, ac per hoc moralis, & conjecturalis certitudo appellari potest: ita Bellarminus. Tantùm igitur à vero abest, debere nos, quia hæretici cuiusvis fidelium summam, & falli nesciam de præsentis sua justitiæ certitudinem tribuunt, omnem prorsus de eadem certitudinem tollere; ut potiùs hoc pacto ansam iis præberemus abalienandi se magis à doctrina Catholica, suoque in errore pertinaciùs hærendi: at contra justam aliquam, & legitimam admittentes fateri eos cogamus, nullam sibi causam, & necessitatem adesse confugiendi ad suum illud extremum, quasi ad unicum pacis asylum: cùm neque Catholicis pacatissimum aliud desit in sua, non plùs quidem morali, sed rationi consentanea, & sufficienti alioquin certitudine asylum.

CAPUT IV.

Neque satis valere, ad perturbandam nostram cum DEO conjunctionis jucunditatem, quòd de perseverantia in eo amando, deque æterna consequenda salute nil omnino certi habeamus.

AT, si fideles DEI servi idoneam non habent trepidationis, & anxietatis causam de præsentis sua cum illo amicitia; habebunt

eam saltem de perseverantia illum deinceps amandi, deque æterna consequenda salute. Etenim, sive consideremus, quæ extra nos sunt; quid aliud intueri fas est, nisi animæ offendicula, peccandi illecebras, & salutis discrimina? sive intra nos ipsos mentis aciem reflectamus, quæ nostri pars occurrit non morbosa, vitiata, & corrupta? Caro spiritui adversa, appetitus rationi perduellis, intellectus cæcutiens, voluntas ad malum proclivis, omnia demum, quasi triste quoddam miseriarum theatrum, chaos perturbationum, seminarium errorum, & criminum. Firmi, esto, quantumcunque in nobis sint virtutum habitus, perspicuæ veritatum æternarum notitiæ, valida bene agendi decreta. Omnem hunc spiritualis opulentia thesaurum gestamus *in vasis fictilibus*, quæ ad levem quamque offensam dissiliunt; modò plena, jam subito inania. Omnes hujusmodi supernaturales prærogativæ, ceu varia olim Babylonii Colossi metalla Cretacæ basi incumbunt, naturæ videlicet imbecilli, mutabili, cujus princeps elementum est inconstantia: adeò ut iis subvertendis nullo opus sit arietum, seu turbinum impetu, sed & lapillus in fragilem illam basim temere incurrens sufficiat. Et verò, rarane id genus ruinarum exempla se obiciunt? Possem ad earum specimen sanctum Regem Davidem proferre, virum *secundum cor DEI*, tamque firmæ in famulatu ipsius

voluntatis, ut diceret: (*Pf. 29.*) *Non movebor in aeternum*: qui tamen ab obtutu minus cauto non motus solummodo est, sed & in adulterii, ac homicidii barathrum foedissime præcipitatus. Possẽm illi adjungere Apostolorum Principem Petrum, qui ad repentinam non immanis tyranni, sed imbellis mulierculæ aggressionem oblivioni mandavit, quidquid paulò antè animosè ad eò cœlesti suo Magistro pollicitus fuerat, (*Matth. c. 26.*) *Etiam si oportuerit me mori tecum; non te negabo.* Ex Martyre, qualem se gloriabatur futurum, in apostatam, qualem nunquam se fore existimabat, mutatus. Possẽm alios, item quàm plurimos, quibus plena historiarum sunt monumenta. Sed omnibus prætermisissis contentus ero unius Origenis mentionem fecisse. Contemplamini illum, si libet, qualis meliori ævo suo fuit, aureo capite ob cœlestem sapientiam, argenteo pectore ob eximium innocentiae candorem, nullòque non firmiorem ære, atque ferro, si vivendi austeritas, & martyrii cupido attendatur. Proh DEUM immortalem! quisnam suspicatus unquam esset, fore, ut tanta virtutis soliditas, & meritorum opulentia in præcepis rueret, comminueretur in fragmenta, *quæ rapta sunt à vento, nulliusque locus inventus est eis.* Ulline in mentem venisset, tam præclarum heroem damnatum iri potius unà cum Arriis, & Nestoriis, quàm publicæ venerationi propositum cum Athanasio,

nasiis, Gregoriisque, & Basiliis. Et tamen, quia infelix Origenes nihil plus homine erat, cujus proprium est *nunquam in eodem statu permanere*, & quia cum peculiaris excellentiæ suæ auro, argentoque junctum in se habebat communis naturæ, ac fragilitatis lutum; en illum, ad universæ posteritatis terrorem, orthodoxæ fidei desertorem, hæresum factorem, à quinta œcumenica Synodo diris devotum, & si vera fuit visio, cui-dam DEI famulo objecta, in fumidum averni torrem ex lucidissimo cœli astro conversum. Quamquam quid alienis exemplis est opus, ac si sua cuique experientia non satis ostenderet, quàm levi momento in contrarium mutabilis, nec unquam sibi diu similis, sed maritimo quovis æstu inconstantior noster animus sit? Cùm non rarò us-veniat, adeò ad serviendum DEO alaeres, inque ejus amore firmos nos esse; ut tanquam peccandi impotes, creatas res omnes ad faciendum nostræ constantiæ periculum, animosis iis provocemus Apostoli verbis: (*ad Rom. 8.*) *Quis nos separabit à charitate Christi? Certus sum enim, quia neque mors, neque vita, neque Angeli, neque principatus, neque virtutes, neque instantia, neque futura, neque fortitudo, neque profundum, neque creatura alia poterit nos separare à charitate DEI.* Qui vix horulâ elapsa ad illecebrosi objecti subitam speciem, vel diabolicæ tentationis incursum, usque adeò diversum animi habitum,

&

& contrarias prioribus propensiones induimus; ut penè dubitemus, an iidem simus, qui paulò antè eramus: videntésque nos tam repentè à tertii cœli sublimitate in extremam dejectos a vernalis hiatûs crepidinem cogamur cum eodem Apostolo queri, (*ad Rom. 7.*) *Video aliam legem in membris meis, repugnantem legi mentis meæ, & captivantem me in lege peccati.* Quisnam ergo incedere timoris vacuus per viam poterit, tot undique insidiis, & periculis consitam? quisve ibi certam salutem præsumere, ubi (ceu quondam dixit David, & nulli non fas est de se dicere) *Uno tantùm gradu ego, morsque dividimur?* (*1. 1. Reg. c. 20.*)

2. Ità sanè multi secum disputant, assidueque occupatam formidolosis imaginibus mentem non audent, qua par est, alacritate, ad divinæ opis fiduciam erigere. Quodnam igitur insistendum iter mihi est, ut eorum animos à nimis anxia trepidatione exsolvam; aptiores ad amicam, & suavem cum DEO consuetudinem reddam? Negémne, aut saltem extenuem, quibus consternari illos video, salutis discrimina? Nulla ad propositum mihi finem hujusmodi arte opus habeo. Imò tantùm à necessitate, & cogitatione absum, illorum rationibus obviam eundi, ut earum potiùs vim, atque pondus pro virili acturus sim: contestando, parùm esse, quidquid ipsi prædicârunt sive de periculis, quæ assidue nos circumstant, sive de viribus, &

multitudine hostium, à quibus impugnamur, sive de nostra imbecillitate ad utrorumque propulsandam perniciem. Ita sanè: totum id assevero, & persuasissimum habeo: fateorque propterea, nullum in terris existere hominem tam eximiae, perfectæque virtutis, quin continenter in proximo, & manifesto versetur præcipitandi, ac pereundi discrimine. Quàm tamen pro certo id contestor; tam indubitanter subjicio, nemini idcirco justam suppetere deijciendi animi causam: sed potius par esse, ut nihil seu ob nostram infirmitatem, seu ob adversariorum vim consternati, secura, & hilari præcipiamus spe ex eorum nos oppugnationis evasuros victores, Deique in amicitia ad extremum usque spiritum perseveranter manuros. At quo tandem id præsidio? uno hoc, & certissimo; & nulli non obvio: nempe ut persuasum quàm firmissimè habentes, actum omnino esse de nostra perseverantia, si nostris tantummodo ea viribus innitatur, pluries quotidie, ac præsertim in peccandi periculis opportunum à DEO flagitemus efficacis suæ gratiæ subsidium; eo siquidem nostris precibus annuente apertissimè, & meridiana luce clariùs quivis videt, nihil adversi futurum, quod nos seu possit lædere, seu debeat terrere, adeò ut minùs tuti vivamus; quàm si nostram perseverantiam in manu haberemus. *Domine, ut scuto bonæ voluntatis tuæ coronasti nos. Ecce Deus*

DEus Salvator meus : fiducialiter agam , & non timebo.

3. Video id clarissimè , reponet hìc quispiam , veræque fidei expers forem , si cadendi timorem , aut dubium conciperem , ubi DEus efficaci sua gratia præsens me adjuvat. At unde certò sciam , concessum ab eo iri meis precibus tam benignæ opis præstantiam ? cùm eam neque omnibus concedat ; & adsit ratio timendi , ne mihi , tanquam prorsus indigno , negatam velit. Quid ais , ô quicumque ità differis ? cave sis , ne certissima divini verbi oracula in dubium voces : indigniòrque ob istius dubitationis injuriam , quàm ulla alia de causa illius adjutorio fias. Unde , inquis , certò mihi constet , exauditum à DEO iri meas preces ? Constat ex argumento , quo nullum potest certius humana ulla tibi ratio suggerere , nempe ex ipsius DEI Hominis testimonio. Nòsse enim debes quàm disertè non per Prophetas duntaxat , vel Apostolos , sed suomet ore professus sit , quidquid veri boni à se homines petant , concessurum petentibus. *Omnia , quacunque orantes petitis , credite , quia accipietis , & evenient vobis.* Promissum certè ab eo est , teste D. Marco , (c. 11.) *Quodcumque petieritis Patrem in nomine meo , hoc faciam ,* ipsemet dixit , publicámque in D. Joannis Evangelio (c. 14.) pollicitationis suæ fidem reliquit : *Petite , & dabitur vobis : omnis enim , qui petit , accipit ,* verba ipsius sunt,

sunt, à sanctis Matthæo, & Luca, (c. 7. & 11.) posteris tradita. Ubinam ergo illius esset veracitas, si talia locutus fuisset, aliud ore promens, aliud in mente conditum habens? Ubi fidelitas, si re ipsa haud imple- ret, quod tanta cum asseveratione se factu- rum recepit, nec unius, sed quotquot sunt Evangelistarum suorum calamo omnibus pro- mulgari sæculis, atque gentibus voluit? Ah, *non est DEus, quasi homo, ut mentiatur, nec ut filius hominis, ut mutetur. Dixit ergo, & non faciet? Locutus est, & non implebit?* (Nu- mer. c. 24.) Avertat ipse à Christiani homi- nis mente, ut de hac re dubitet, quam etiam sacrilegus Balaam pro indubitatissima habuit. Certè idem oraculum, quod divi- nam nobis Triadem revelavit; quidquid item boni confidenter à DEO petierimus, nostris tribuendum esse votis testatur. Ne- que ulla mihi apparet ratio, cur sinè ulla hæ- sitatione credenda illius mysterii, non autem hujusce etiam promissionis veritas sit: cur- ve aliquis de illa dubitare, tanquam infide- litatis scelus perhorrescat; hanc verò in du- bium revocare nîl timeat.

4. Quisquis itaque ex DEI famulis suam, quantum fieri potest, in tuto collocare per- severantiam optat; hanc diebus singulis co- ram DEO iterare orationem ne omittat: *Domine DEus salutis meæ, de cujus munere venit, ut tibi à fidelibus tuis dignè, & laudabiliter servia- tur, ego divina tua luce, atque ipsa expe- rien-*

rientia demonstrante, palàm video, nihil me boni propriis duntaxat meis viribus posse, ac proinde in assiduo te offendendi, tuæque gratiæ amittendæ versari discrimine. Quod cum supra omne aliud malum abominer; per tuam te immensam bonitatem, & pretiosissimum unigeniti filii tui sanguinem humillimè obsecro, ne me unquam ruere in horrendum adeò barathrum sinas: sed vel tua in periculis præsentis ope mihi adsis; vel priusquam illius occasionis articulus superveniat, in quo peccaturum me prævides, vitæ mihi filum succidas. Multò quippè levius malum arbitror mori, quàm te veram, unicamque meam vitam offendere. Hoc maximum est inter munera, quæ precari, & sperare ab infinita bonitate tua possum: & hoc fidelissimis promissionibus tuis fretus minimè timeo, ne ab eadem impetraturus non sim. Cæterorum omnium, quæ ad præsentis vitæ usus pertinent, vacuus dimitti æquo animo patiar. At hoc necesse omnimodè est, ut à te auferam. Alioquin supremi iudicii die querar, quòd speciosis promissis lusum tibi me feceris. Sed quid ego eventus impossibiles somnio? Facessat hinc procul, non dicam suspicio, sed vel mentio, & cogitatio tam abnormis portenti, quale foret, fidem ipsam posse esse infidelem. Certissimus sum, nullo unquam pacto eventurum, ut hoc mihi deneges munus, tam præcipui ad rerum mearum

rum

rum summam momenti, nec ullius tibi impendii, & laboris: ac de illo propterea, velut de præfenti, acceptoque jam beneficio, quàm amplissimas tibi grates persolvo. Hoc, inquam, vel huic æquivalens precationis genus nullo non die iterum, iterumque instauret, cui curæ est, factam tectam ad extremum usque diem perseverantiam in DEI gratia tueri: tantumque in hac arte spei colloquet; ut si fortè post tentationem aliquam dæmonis, in qua divinum auxilium ritè imploraverit, de interiore quopiam consensu illi præfinito ambigeret, ambiguitatem illam pro inani scrupulo habeat: omnino incredibile existimans fieri potuisse, ut DEUS contra luculentas adeò pollicitationes suas ipsi humiliter, fidentèrque obsecranti adesse noluerit. Nam quod aliud orantibus nobis munus concedet, si hoc concedere abnuat, quod maximè omnium ad illius gloriam, & nostram conducit salutem, neque aliâ, quàm intimi erga ipsum amoris, vitandæque ipsius offensionis causâ à nobis expetitur: *Domine, quas tûnam preces exaudis, si has non exaudis? (Aug. l. 22. de civ. c. 8.)*

5. Ad summam, inquit Augustinus, perspicua adeò hæc veritas est, ut nullum dubitationi locum relinquat, (*Confess. l. 12. c. 1.*) *Petite, & accipietis. Promissa tua sunt. Et quis falli metuat, cum promittit veritas? Qui idem sanctus Doctor in Davidica illa verba commentans, (Ps. 65.) Benedictus DEUS, qui non*

amovit orationem meam, & misericordiam suam à me, subjungit: securi de pollicitatione ipsius, non deficiamus orando: & hoc ex beneficio ipsius est, propterea dixit benedictus DEUS, qui non amovit deprecationem meam, & misericordiam suam à me. Cùm videris, non à te amotam deprecationem tuam, securus esto, quia non est à te amota misericordia ejus. Quamobrem, re accuratè introspecta, & Theologicum ad examen vocata, concludit Suarius, si quis suam in DEI amicitia stabilitatem perseveranti oratione ab eo flagitet; fieri non posse, quin obtenturus eam sit. (Tom. 3. de Gr. l. 12. c. 38. n. 16.) Dico, si quis oret perseveranter, petendo perseverantiam in gratia, infallibiliter eam esse impetraturum. Atque ità dicimus, justum, perseverando debito modo in orationis instantia, & frequentia posse successivè infallibiliter obtinere perseverantiam usque ad mortem. Et declarans, qualis hæc orationis perseverantia esse debeat, dicit ejusmodi esse oportere: ut non semel tantum, aut iterum fiat, sed toto vita tempore duret, & præsertim ut in occurrentibus occasionibus servandi mandata, aut vincendi tentationes cum debita fiducia repetatur. Sic enim fit, ut procedendo de uno actu ad alium, bene operando, & convenienter orando, perseverantiam infallibiliter consequatur. Quod ipsum priùs, & apertioribus verbis docuerat Joannes Chrysostrmus, ubi scripsit: Impossibile est, hominem congruo precantem studio,

&

& DEO assidue supplicanti unquam peccare.
(Hom. 29. ad Pop.)

6. Imò, etsi nulla se DEus universali promissione obligasset, concedendi nobis, quidquid munerum pie ab eo petierimus, multæ tamen, validissimæque adsunt rationes, quæ persuadeant, saltem hoc tam necessarium permansionis in amicitia sua munus nulli petentium esse ab eo denegandum. Prima est infinita illius potentia, atque bonitas. Si enim nemo hominum adeò immisericors est, ut alteri in gravissima necessitate opem suam imploranti succurrere absque ullo suo incommodo abnuat; quonam pacto ulli veniat in mentem, fieri unquam posse, ut DEus, cujus misericordiæ non est numerus, & bonitatis infinitus est thesaurus, hominem in manifesto, atque æternum pereundi discrimine constitutum, & à se, qui unus, & nullo quidem negotio tueri incolumem potest, indè eripi suppliciter obsecrantem, omni cassum auxilio destituat? Qualènam, rogo, illum mente concipimus, si talia suspicari de eo possumus? Pudeat sanè, pudeat, imò horrore sit, Patrem misericordiarum, ipsamque adeò misericordiam, quovis homine vel mediocriter pio minùs exorabilem fingere. Atque hinc eruitur illud tam evidens argumentum, quo ipsemet demonstrat, nullas esse nobis timendas à sua incomparabili bonitate votorum repulsas, dicens apud S. Mat.

Matthæum : (c. 7.) *Si vos , cùm sitis mali , nõstis bona data dare filiis vestris , quantò magis Pater vester , qui in cœlis est , dabit bona petentibus se ?* Neque ego certò assequor , quomodo magnæ DEI parentis misericordia , tametsi alio de fonte in eam derivata , neque plùs quàm finita , justam D. Bernardo suppeditare causam potuerit , coram ea profitendi , (*Serm. 4. de Assumpt.*) *Sileat misericordiam tuam , Virgo beata , siquis est , qui invocatum te in necessitatibus suis sibi meminerit defuisse.* Neque justiore multò cœlestis Patris nostri misericordia , per suam ipsi essentiam conveniens , nullisque certis limitibus definita nobis omnibus præbeat , similiter apud eum profitendi : *Sileat misericordiam tuam , clementissime DEus , si quis est , qui invocatum te in necessitatibus suis sibi meminerit defuisse.* Secunda ratio ducitur ex singulari benignitate , qua in filiorum loco nos habere se ostendit , præcipiens , ut orationis initio Patrem eum vocaremus. Licet quippe cum S. Augustino hinc arguere , si non rogatus , & ante orationem nobis tribuit , ut filii sui essemus ; multò magis concessurum rogantibus , ne à filiorum gradu , & conditione excidamus. (*de Serm. Dom. in Monte c. 8.*) *Hoc nomine Patris quædam excitatur impetrandi præsumptio : cùm , priusquam aliud peteremus , tam grande donum acceperimus , ut sinamur dicere , Pater noster. Quid enim non dabit filiis petentibus ; cùm hoc ipsum ante dederit,*

ut filii essent. Similis huic est tertia ratio ex aliis majoribus beneficiis desumpta, quæ item ultro, & *motu proprio* nobis præstitit, cujusmodi sunt, nostram sibi humanitatem aptasse, dirissimamque in ea mortem pro nobis obiisse. Neque enim probabile ullo pacto videri potest, negaturum minora nostris precibus, qui ante quasvis preces, quod tantò majus est, spontanea largitate donavit. (*de commens. Cruc. inter opera D. Ans.*) Quia majora, quæ fecisti, animant nos, ut de minoribus confidamus. Omnia enim, quæ petere possumus, minora sunt, quàm quòd tam dignanter pro nobis es incarnatus, & passus. Efficacissima sanè ratio, bisque producta à D. Paulo in sua ad Romanos Epistola: semel c. 8. hisce verbis: *Qui proprio filio suo non pepercit, sed pro nobis omnibus tradidit illum; quomodo non etiam cum illo omnia nobis donavit?* Alia verò vice c. 5. ubi idem argumentum multò adhuc validiùs corroborat, observans, maximum illud donum impertitum à DEO nobis fuisse, etiam tum perduellibus, atque inimicis: ut timendum propterea non sit, ne minora familiaribus, atque amicis nunc deneget. Etenim, si, cum inimici essemus; reconciliati sumus DEO per mortem filii ejus; multò magis reconciliati salvi erimus in vita ipsius. Succedit quarta fiduciæ ratio, maximi & ipsa ponderis, quippe circa impetrationem rei, quam obtineri à nobis præcipuæ curæ, & voluptati DEO est.

Cum
nihil

nihil
sua f
omn
natu
rus
impe
rem
mac
inde
coro
nis
cens
liter
in a
nun
mop
mur
cæt
fitu
Tem
peris
que
per
lius
car
no
tur
pre
en
ve
riu
qu

nihil ille optet magis, quàm nostram in gratia sua firmitudinem: imò hæc Icopus sit, ad quem omnia collineant seu naturalia, seu supernaturalia illius opera. Cur ergo negaturus sit nostris precibus bonum, quod adeò impensè nobis desiderat, quòque ut poteremur, tot instrumenta, atque artes, & machinas ultro adhibitas voluit? Ne id perinde esset, ac si Pater, qui nihil æquè cordi habet, ac filii in liberalibus disciplinis profectum, nullisque sumptibus parcens, plura quot annis aureorum millia in literarios illius usus expendit; rogatus dein ab eo non plùs, quàm octo, decémve nummos, emendi libri caulà, suis maxime studiis necessarii, recusaret minimum id pecuniæ ad finem conferre, tot cæteroquin sibi curis, atque impensis quaesitum. Rectè Augustinus (*Serm. 109. de Temp.*) *Qui nos tanto pretio redemit, non vult perire, quos emit. Non emit, ut perdat.* Denique certum est, fieri non posse, ut nos supernaturali hoc munus perseverantiæ in illius gratia à DEO peteremus, nisi ipse arcano suo instinctu ad hujusmodi petitionem nos excitaret. Unde nova, & quinta oritur nobis ratio confidendi, impetraturos procul dubio ab eo esse, quod petimus. Cur enim ad postulandum nos stimularet, nisi vellet postulata concedere? *Iustum desiderium tu das* (inquit D. Anselmus, vel quicumque alius librum *de commensuratione crucis* composuit)

Q

posuit)

posuit) & ad quid dares, nisi velles exaudire ? Certè, ut Doctor mellifluus consonat, qui hortatur ad poscendum, nequit habere animum negandi, quod poscitur (*Bern. serm. 2. de S. Andr.*) Quando DEUS negabit petentibus, qui etiam non potentes provocat, & hortatur, ut petant ? Quas rationes quisquis accurata æstimatione pensaverit, meridiana luce clariùs perspiciet, nullo fieri modo posse, ut summus ille omnium Author bonorum, qui & pro natura bonitatem habet, & quantumcunque largiatur, nulla ex parte opulentiam suam minuit ; & profitetur, se in filiorum loco nos ducere, & ante omnes nostras preces ex mero propriæ benignitatis impulsu dona nobis largitus est omnibus, quæ precari ab eo ausi essemus majora ; negaturus jam precantibus donum sit, quo nihil nobis est necessarium magis, nihil sibi gratius, & ad quod flagitandum suis ipsemet nos arcanis impulsibus provocat, perpetuam nimirum in amicitia sua firmitatem. Abscedat hinc, abscedat quàm longissimè omnis dubitatio, concludit D. Petrus Chrysologus. *Metus locum non habet, ubi à Patre filius pietate interprete desiderat, quæ sancta sunt, impetrare. (Serm. 10.)*

7. His porrò rationibus, quæ ad mentis intelligentiam, & persuasionem attinent, palàm nobis facientes, quot, quàmque validas habeamus causas existimandi citrà omne dubium, in divina nos gratia ad extremum

mum usque spiritum permanfuros, ubi id debita cum assiduitate à DEO flagitaverimus, alia insuper, & non minùs efficax ex parte voluntatis accedit, incitans nos, ut velimus id ità existimare, & summa cum firmitudine nobis persuadere ob præclarissimas utilitates, quæ ex tali persuasione proveniunt. Cùm certissimum sit, quantò minùs nos dubitaverimus de impetrandis, quæ à DEO poscimus, bonis, tantò ipsum promptiorem fore ad ea nobis præstanda: & si vacua omnis diffidentia nostra fuerit oratio, fieri non posse, quin plena futura sit nostra impetratio. Certissima, inquam, hæc veritas est: & pro tali habere illam nos jubet Ecclesiasticus, omni asseveratione confirmans, nusquam repertum iri hominem, quem sua de DEO spes frustrata sit, ità ut minùs illum liberalem experiretur, quàm mente conceperat. (c. 2.) *Respicite nationes hominum, & scitote, quia nullus speravit in Domino, & confusus est.* Pro tali magnus Doctor Gentium Paulus, scribens Romanis, nullum confusioni locum in anima esse, quam impleat divinæ opis fiducia. (c. 5.) *Spes non confundit.* Pro tali sanctus Rex David, tum eo 30. Psalmi versiculo, ubi intrepidè profitetur, nunquam fore, ut se in DEO sperasse pœniteat: *in te Domine speravi, non confundar in aeternum;* tum alio 36. ubi cuivis speranti in DEO haud dubium spei suæ pollicetur effectum: *spera in eo, &*

ipse faciet. Pro tali D. Bernardus, accom-
 modans firmæ in DEO confidentiæ illud
 Deuteronomii promissum : *Omnis locus, quem
 calcaverit pes vester, vester erit : & similem ipsi
 quoque eventum hisce verbis promittens :
 (Serm. 15. in Ps. 90.) Pes vester utique spes
 vestra : & quantumcunque illa processerit, obtine-
 bit ; si tamen in DEO tota figatur. Qui ean-
 dem in illis item viduæ vasis agnoscit, per
 Prophetam Elisæum prodigioso oleo repletis,
 sic DEum alloquens (Serm. 3. de Annunt.)
*Sola spes apud te, Domine, miserationis obtinet
 locum, nec oleum misericordia ponis, nisi in vase
 fiducia.* Quemadmodum enim ibi pro va-
 sorum modo atque numero olei multiplica-
 tio fuit, neque hoc prius stetit, quàm nul-
 la ex iis superessent replenda ; haud aliter,
 quàm capax nostra in DEO confidentia,
 tam profusa, & exuberans illius erga nos
 largitas est, neque minus donorum ab eo
 unquam accipimus, quàm speravimus esse
 accepturos. Quid plura ? pro tali esse
 habendam evincit ipsemet Christus Domi-
 nus, qui & dilectæ suæ sponsæ Gertrudi affir-
 mavit, cogi se quodammodo, ut eorum
 exaudiat preces, qui certa, & immobili
 fide exauditum à se iri illas credant, nec
 fieri posse, ut quidquam horum bonorum
 petitoribus neget. (l. 3. in fin. c. 7.) *Secura
 illa confidentia, quam quis erga me habet, cre-
 dens me revera scire, posse, & velle sibi in omni-
 bus adesse, tantam vim facit pietati meæ, ut nul-*
 late-*

latus possim hujusmodi homini deesse : & D.
 Matildi significantioribus adhuc verbis idem
 expressit, dicens : (*Blos. Mon. spir. c. 11.*)
 Quantum quis mihi credere , & de bonitate mea
 presumere poterit ; tantum , & infinitum amplius
 obtinebit. Quia impossibile est , hominem non per-
 cipere , quod sanctè credidit , & speravit : Unde
 etiam , ceu sacra Evangelia testantur , quò
 confugientes ad sese opis gratiâ magis ido-
 neos accipiendis beneficiis suis redderet ;
 solebat ab iisdem certam petita impetrandi
 fidem exigere : eo usque aliquando pro-
 gressus , ut universè affirmaret , omnia esse
 possibilia credenti. (*Marc. 9.*) Ubi palàm est,
 locutum eum esse non de actu illo mentis ,
 quo indubitanter credimus , posse DEum
 vota nostra exaudire , sed de alio magis pe-
 culiari , quo persuasum firmissimè habemus,
 velle etiam pro sua benignitate iisdem an-
 nuere. Ex quibus tam luculentis testifica-
 tionibus ritè colligitur , si quis DEum men-
 te concipiat , tanquam Dominum , qualis
 revera est , cupidior bene de nobis me-
 rendi , quàm ulla mater charissimi filii sui
 bona cordi unquam habuerit , neque aliter
 ad ipsum confugiat , quàm quo pacto ad
 patrem , vel matrem confugeret , nihil sci-
 licet timens , ne ille quæsitam sibi opem vel
 neget , vel illibenter ferat , sed pro certo
 habens , quàm libentissimè ab eo exaudien-
 dum se esse ; colligitur , inquam , si quis de
 DEO ita sentiat , talique cum fiducia illius

opem imploret, fieri non posse, quin voti sui compos evadat, eumque tam munificum re ipsa experiatur, quam spe, & cogitatione futurum præsumpserit. Cum ipsimet homines, quamvis longè secundum opulentiam, & bonitatem inferiores DEO sint; si aliquem tamen noverint præclaram de liberalitate sua speciem impressam animo habere, & certò confidere, benefica illorum ope in præsentis quapiam egestate sublevatum se iri ab honorifica hac benignitatis suæ opinione, & fiducia ad amicam erga illum voluntatem concipiendam moveantur; imò & quamdam sibi imponi quasi necessitatem adjuvandi illius sentiant: erubescens videlicet, illum à sese animi ægrum dimittere, & suæ subiratum pristinae credulitati in ipsis munificentioribus existimandis, quam re ipsa esse deprehendat.

8. Quandoquidem igitur & quinque supra allatae rationes nullum nobis dubitandi locum relinquunt, quin DEUS debita cum perseverantia, & assiduitate à nobis obsecratus in sua nos gratiâ stabiles conservaturus sit, & liberalissima insuper, qua se obstrinxit, promissio, piis quibusque fidelium petitionibus subscribendi, tantò illum peculiari huic nostræ petitioni promptius subscripturum persuadet, quantò inter omnes alias majoris ea est in rem nostram momenti; & postremò palàm vidimus, nullo fieri modo posse, ut quidquam boni ipse deneget, quod

quod cum indubia impetrandi fide ab eo fuerit petitum; quandoquidem, dico, unumquodque ex tribus hisce capitibus, & multò magis ea omnia simul collecta nos impellunt, imò etiam quodammodo cogunt, ut credamus quàm certissimè, summam DEI bonitatem concessuram esse precibus nostris, ubi præsertim cum suprascripta impetrandi fiducia ipsi offeruntur, excellentissimum, maximèque necessarium perseverantiæ in gratia sua donum; quisnam tandem ausit me reprehendere, si persuasissimum habeam, me id muneris ab ea impetraturum? Aut quonam nomine meæ hujus persuasionis securitas vituperari à quoquam merebitur? Num quasi temeraria, nec idoneis rationibus nixa? At quomodo talis jure appelletur, cum pro firmitudinis suæ fundamento divinam fidelitatem, & beneficentiam habeat, cui (Authore D. Thoma) *nullus potest nimis inniti?* (2. 2. *quæst.* 7. a. 5.) Num, quasi arrogans, & justo elatior, utpote quæ nullo terreatur tot criminum à me commissorum respectu? At cur terreri illo debeat, cum Dominus sinè ulla hujusmodi exceptione omnium ad se confugientium precibus benignissimum fiat pollicitus sit? Cùmque juxta citati modò D. Thomæ doctrinam, (2. 2. *quæst.* 178. a. 2. ad 1.) oratio in impetrando non innitatur nostris meritis, sed soli divinæ misericordiæ: quæ omnibus indiscriminatim se impertit, nec ulli petentium delicta

sua exprobrat, (*Jac. Ep. c. i.*) *Dat omnibus affluenter, & non improperat?* Num ratione periculorum, in quæ ab ipsa conjicior, superbiendi, & peccata minùs cautè vitandi? At quod ad primum ex prædictis periculis attinet, satis jam in præsentì capite ostendi, aliud revera esse tumorem animi, aliud eiusdem securitatem: nec ab ulla prudentiæ lege præscribi, ut homines, quod suapte natura utile sibi est, derelinquant, metu superbiæ, cujus aliqua subnasci inde possit occasio: cùm aliæ artes, ad hoc malum declinandum idoneæ, etiam citra illius boni repudiationem non desint. Quantum verò ad posterius periculum, non video, quonam pacto spes minimè dubia mortiferi cujuslibet criminis per divinam opem à me ritè imploratam vitandi, possit minùs cautum in eo fugiendo me reddere: cùm veriùs incitamento mihi sit, atque stimulo, ne à continuanda divinæ opis imploratione desistam, cui nimirum, tanquam necessariæ suæ conditioni, tota ipsius firmitudo incumbit. Utque id luculentius pateat, fingamus, adolescenti cuiquam revelari divinitus, si sedulam literis operam navet, miras eum in quovis doctrinarum genere progressionem facturum. Quæro, numquid optatissimum hunc studii sui effectum ità indubitanter præscire negligentior in studendo illum faciet? Nemo rerum prudens æstimator id dixerit. Palàm quippe est, nulla re
exci-

excitari homines magis ad strenuè, graviterque cuivis ministerio vacandum; quam si certò noverint, eximium se laturòs impensæ ibi operæ pretium. Sed tota hallucinatio inde provenit, quòd minimè distinguatur securitas absoluta, & nullius operationis nostræ indigens, à conditionali, quæque aliquid fieri à nobis requirit. Quam distinctionem quisquis ritè adhibuerit, exemplo perspiciet, quamvis prior securitas sæpe sit fomentum ignaviæ; posteriorem esse potius incitamentum solertiæ: efficiendo videlicet, ut exemplum modò allatum demonstrat, ut homines studiosius, atque alacrius ea exequi curent, quibus peractis, propositum sibi finem se certissimè assecuturos noverunt.

9. Age jam, ad dictorum conclusionem accedentes, statuamus tandem, quidnam in præsentis disceptatione factu optimum, & rationi congruentissimum sit. Estne aliquis, qui post omnia hæctenus disputata suspectam habere, & damnare etiamnum pergat meam hanc perpetuæ in divina gratia mansionis à divina misericordia procul dubio impetrandæ fiduciam? Quidnam igitur mihi contrà faciendum præscribit? Nempe illud, inquiet, ut pro eo, ut expectem indubitanter à DEO, quod assiduis precibus à bonitate ipsius flagito, perseverantiæ donum, timeam, ne illud impetraturus non sim. Itane verò? hoc ergo illud est, quod mihi tanquam

Qs

tutius,

tutius, & salubrius bonus iste censor suadet? Ut scilicet loco petendæ opis à meo Patre cœlesti cum certissima impetrationis spe, eam deprecet potius animi dubius, cumque metu repulsæ. Et suæ isti tam præclaræ suasioni auscultaturum me putat? Nunquam certè auscultabo. Si enim hac in re illi obtemperarem, & gravissimam DEO injuriam facerem, revocans nempe in dubium plùs quàm paternam ipsius ad nos adjuvandos propensionem, imò etiam fidelitatem publico obstrictam promisso neminem non exaudiendi, qui egens ad suam opem confugerit; & meæ insuper orationi omnem penè impetrandi vim auferrem, utpote firmâ illâ carituræ, immotâque fiducia, unde vitam atque spiritum ducit, & sine qua vix aliud dici potest quàm exanime orationis cadaver. Aliis proinde auditoribus has suas in orando dubitationes commendatum ac persuasum eat. Ego quippe credendum potiùs duco sanctissimo Christi Apostolo, & fratri Jacobo, qui in Canonica sua Epistola (c. 1.) unumquemque fidelium hortatur, ut, quæ opus sibi sunt, *nihil hæsitans*, sed cum certa obtinendi spe à DEO postulet: sperare quidquam eum vetans, qui sinè hac minimè dubia spe oret: *Non astimet homo illes quòd quidquam accipiet*: & credendum itè Cassiano, qui disertiori adhuc sermone idem repetit, hanc orandi regulam statuens, *ut pro certo non exaudiendum se supplicans quisque*

non

non dubitet, cum se dubitaverit exaudiri. (Coll. 9. c. 33.) Quamobrem, quod in re non ab-
simili magnus ille Indiarum Apostolus Fran-
ciscus Xaverius dicebat, pro eo ut timeam,
ne DEI auxilio destituar, illud tantum time-
bo, ne mea id genus trepidatio, & diffi-
dentia justam DEO causam præbeat, suum
mihi auxilium negandi. Neque ad me di-
movendum à firmissima hac confidentia quid-
quam momenti habent funesta plurimorum
exempla, quos multis olim annis sanctè,
ac piè famulatos, in gravia dein delicta, &
nonnullos in omnem quoque peccandi licen-
tiam, æternumque exitium corruisse acce-
pimus. Persuasissimum quippe habeo, ne-
minem ex iis, si certa, humilique cum fi-
ducia in peccandi periculis DEO se com-
mendasset, miserè adeò lapsurum fuisse.
Sed prolapsi sunt omnes, quod suis viribus
inaniter freti neglexerint ad supremum mi-
sericordiarum Patrem confugere; qui ritè
invocatus secundum sua promissa, ineffabi-
lèque bonitatem certissimum iis auxilium
tulisset. Cæterum verissima semper fuit,
neque unquam non verissima esse perget il-
la Regii vatis sententia, (Ps. 124.) *Qui con-
fidunt in Domino, sicut mons Sion: non commo-
vebitur in æternum, qui habitat in Jerusalem:*
nempe, ceu commentatur Bellarminus, om-
nes, qui verè confidunt in Domino, erunt immo-
biles, & securi, quacunque tandem ingruat tem-
pestas, sicut est mons Sion: qui non solum immo-
bilis

bilis est, quia mons est, sed quia DEO sacer, & charissimus est.

10. Video tamen, duo esse, quæ non sinè aliqua veri specie meæ huic differtationi objici possint. Primum est, quod hinc sequi videtur: neminem fervorum DEI fore, cui, quod hæretici jactitant, fide divina non constet, perseveraturum usque ad mortem in illius gratia se esse. Nam neque manifesta suorum actuum experientia dubitare illum finit, qui pluries ejusmodi perseverantiam à DEO supplex petierit; neque fides divina, quin DEUS palàm promiserit, concessurum se omnibus, quidquid à se supplices petant. Unde pronum ei est, per certissimam conclusionem eruere, tam impossibile omnino esse, ut DEUS sibi hoc donum neget, quàm fieri nullo pacto potest, ut divina promissio effectu suo careat. Sed negatur, ex doctrina hinc asserta prædictam certitudinem sequi. Firma enim ad extremum usque spiritum in DEI gratia permansio non unum, & simplex illius donum est, sed continua donorum series ex aliis, atque aliis sibi succedentibus ad vitandum peccatum subsidiis contexta. De quorum præsidiorum unoquoque certissimum est, si à Domino postuletur, concessum nobis ab eo secundum promissionem suam iri. At minimè certi esse possumus de tota quoque illorum serie idem eventurum, ubi hæc, quantaquanta est, semel tantum, vel paucis vicibus ab eo

eo flagitetur : cùm nulla divinarum literarum pagina extet , ubi DEus universa sua munera largiturum se cuiquam promittat , qui eorum omnium summam unica generali oratione petierint. Imò tam nihil certi habemus de hoc eventu , ut contrarium potiùs opinari cogamur. Etenim , si peculiaris DEI dona non semper primis precibus impetrantur , sed ad illa consequenda necesse est interdum , ut iterum , iterùmque flagitentur , quantò magis necessaria hæc precum iteratio existimari debet , ad eam impetrandam tot sibi succedentium donorum seriem , unde nostra pendet in DEI amicitia usque ad mortem permansio ? Et ratio esse illa eadem videtur , propter quam DEus , etiamsi nostram hujus , vel illius rei indigentiam optimè noverit , adque illi subveniendum per se propensissimus sit , pro conditione nihilominus suæ benignitatis promendæ nostras preces requirit : nempe ut per hanc assiduè ad ipsum confugiendi necessitatem altè in mentibus nostris defigatur , & recens maneat , nostræ ad quidquam boni sinè illo obtinendum impotentia cognitio. Quod minimè usuveniret , si vel absque ullis precibus consequeremur illius munera ; vel ad eorum omnium consecutionem unica nobis , & semel tantùm DEO oblata sufficeret precatio. Cùm igitur perseverantia usque ad mortem , ut observatum est à Cardinali Bellarmino , haud sit

res huiusmodi, quæ uno die peti, & accipi possit, sed quæ quotidie petenda est, ut quotidie detur; (1. 3. de justif. c. 13.) dilucidè apparet, ad eam omni procul dubio impetrandam nequaquam sufficere, quòd pluries petita à DEO fuerit: sed opus esse, ut assiduis etiam deinceps precibus secundùm quotidianas temporum, atque rerum difficultates petatur. Circa quam precandi continuationem è nostri arbitrii libertate suspensam, quemadmodum nulla extat divina promissio, sic neque ulla circa ejus effectum, nostram scilicet in bono perseverantiam, haberi potest certitudo fidei divinæ: sed, sicut semper incertum est, num ejusmodi munus usque ad supremum vitæ exitum perrecturi simus à DEO postulare; ità dubium quoque semper manet, num illud perget nobis in reliquum omne tempus concedere.

11. Certissimum itaque est, DEUM, cùm justas quasque hominum preces exauditum à se iri est pollicitus, suam hanc pollicitationem quàm optima fide esse impleturum; ceu qui, juxta D. Paulum, (2. ad Tim. c. 2.) Fidelis permanet, non potest negare se ipsum: ac propterea extra omne dubium quoque est, si quis pergat quotidie, & in qualibet peccandi occasione perseverantiam ab eo deprecari; fore, ut voti compos evadat, & ad ultimum usque spiritum in gratia illius perseveret. Sed cùm nemo certi quidquam

quam de illa conditione habeat, nemo quoque absolutam habere de hoc eventu certitudinem potest. Atque ita, cum ad perpetuam in divina gratia mansionem duo nobis necessaria sint, alterum ex nostra parte, id est, ut oremus; alterum ex DEI parte, scilicet, ut exaudiamur orantes, neque ullam, nisi de secundo, ipsius promissionem habeamus; sequitur hinc, perseverantiae nostrae eventum, & quantum ad posteriorem suam conditionem, certissimum esse; respectu tamen prioris, absolute incertum manere: differentiâ scitè expressâ in iis Christi Domini ad Samaritanam mulierem verbis, (Joan. 4.) *Si scires donum DEI, tu forsitan petiisses ab eo, & dedisset tibi aquam vivam.* Ubi adverbium *forsitan* non conjungitur cum verbo *dedisset*, ad DEum pertinente, ideoque certissimo: sed duntaxat cum verbo *petiisses*, de quo uno, utpote hominis proprio jure ambigi potest. Hic tamen certitudinis absolutæ defectus haud obest, quo minus, qui nihil sollicitius, ac suam in DEI amicitia perseverantiam appetit, comperitumque habet, certissimam hujus finis assequendi viam assiduitatem orandi esse; possit ex vivida quadam, & penitus suo animo impressa divinæ misericordiæ fiducia, immobiliter credere, se adjutum ab ea iri, ut ne unquam à necessaria orandi continuatione, suam per inertiam deficiat, sed ei sedulo insistens, quod inde procul dubio con-

consequitur ad extremum usque spiritum in DEI amicitia perduret. Præsertim verò, si juxta prudens, & salubre Francisci Suarii consilium, quotiescunque orat, liber à peccato hodierna die, & in præsentis illius occasione servari; oret simul, nova ope instrui, ad eandem hanc orationem crastina die pariter, & in futura quavis alia peccandi occasione iterandam. Sic enim duo semper dona conjunctim à DEO postulans; & primi auxilio imminens tunc peccati discrimen evadet; & per impetrationem secundi, certus fieri poterit, ex altero itidem, quod proximè superveniet, discrimine pari se felicitate evasurum incolumem. *Eadem ratione* (citatus Author suadet) *non solum orandum est, ut non peccemus, sed ut in oratione perseveremus. Siquidem per unam orationem impetrari potest auxilium ad alteram, & per secundam ad tertiam, & sic consequenter: atque hoc modo per orationem potest impetrari ipsamet perseverantia in orando.* (Tom. 3. de Grat. l. 12. c. 38. n. 17. & l. 1. de Orat. c. 26. n. 5.)

12. Alterum, quod objici hìc posse dicebam, nonnullæ sunt sacrarum literarum sententiæ ad timendum hortantes: qualis ea est D. Pauli, (*ad Philip. 2.*) *Cum timore, & tremore salutem vestram operamini: nec non altera illa Regii Prophetæ, (Ps. 2.) Servite Domino in timore, & exultate ei cum tremore. Cum quibus, & aliis similibus locis non apparet,*

paret, quoniam modo conjungi illa possit, quam nos commendamus, intrepida, nihilque hæsitans confidentia, obtinendi procul dubio ab infinita DEI bonitate, quidquid auxiliorum requiritur, ut firmi & constantes ad extremum usque spiritum in illius gratia perseveremus. Sed commodè huc facit responsio, quam Christus Dominus à dilecta sua sponsa Teresia nonnullis reddi voluit, prolato D. Pauli testimonio eam arguentibus, quòd lexus sui immemor, ad novos Parthenones condendos, huc illuc discurreret. (*in Append. ad Relat. vita.*) *Monebis tuos istos Censores, ne ad unam solummodo sacrarum voluminum partem respiciant, sed aliis quoque mentem advertant. Numquid ipsis fas erit, mihi manus vincire?* Ità consultissimus sacrarum literarum interpres, quia unicus quoque Author, & Conditor: suis verbis nos docens, peculiaria earum loca accipienda sæpenumero esse, non juxta materialem, obviùmque purè sensum, quem per se tantùm considerata menti offerunt, sed juxta potiorè significatum, quem cum aliis divinis oraculis composita induunt. Et verò, quod ad præsentem controversiam spectat, tantùm abest, securam, & immobilem divinæ opis fiduciam ulla posse sacrarum literarum authoritate impugnari; ut in quavis contrà harum parte honorificentissimis eam verbis, & quàm amplissimis testificationibus commendatam videamus. Commendat eam

sanctus David beatos appellans, quicumque ipsi innitantur: (*Pf. 2.*) *Beati omnes, qui confidunt in Domino*: promittensque divina eisdem misericordia, non secus, ac inexpugnabili quodam aggere undique communitum iri. (*Pf. 31.*) *Sperantem in Domino misericordia circumdabit.* Commendat sapientissimus Salomon, volens, totum eâ repleti hominis cor, (*Prov. 3.*) *Habe fiduciam in Domino ex toto corde tuo.* Commendat Doctor Gentium tum Romanis, optans eos ipsâ abundare. (*c. 15.*) *DEus autem spei repleat vos omni gaudio, & pace in credendo, ut abundetis in spiritum Philippensibus, exhortando illos, ut, posteaquam in angustiis, dubiisque suis rebus ad DEI opem confugerint, sub paterna ipsius providentia omnino securi quiescant:* (*c. 4.*) *Nihil solliciti sitis, sed in omni oratione, & obsecratione cum gratiarum actione petitiones vestrae innotescant apud DEum: & pax DEI, quae exsuperat omnem sensum, custodiat corda vestra, & intelligentias vestras.* Commendat postremo (ne in materia tam uberi justo longior, ac penè infinitus sim) Apostolorum Princeps Petrus ex amantissima, & perpetua cura, quam summus Pater coelestis de rebus nostris omnibus gerit, non aliam debere esse nobis sollicitudinem, arguens, quam ne ulla rerum nostrarum sollicitudine ipso uno freti urgeamur: (*Ep. 1. c. 5.*) *Omnem sollicitudinem vestram projicientes in eum, quoniam ipsi cura est de vobis.* Quamobrem, etsi nulla

ue
on-
os-
ig-
am
or-
us
ni-
mo
en-
in-
m-
de
it,
re-
na
it:
ne,
nes
ua
a,
e-
or,
n-
u-
us
re
m
fo
em
o-
ti
lla

nulla occurreret ratio, adducendi in concordiam hæc sacrarum paginarum loca, imobilem divinæ opis fiduciam prolixè adeò commendantia, cum aliis suprâ allatis, quæ contraria esse eidem prima specie videntur; quidvis tamen aliud existimandum potiùs nobis esset, quàm ut altera alteris revera adversari suspicaremur.

13. Sed facilis, & ad manum est modus prædictæ inter illa concordia, si duo animadvertantur, nimiùm quantum inter se diversa principia, unde tota pendet nostræ perseverantiæ, & salutis summa: alterum, cui nihil oportet fidere, quòdque primi generis loca respiciunt, nimirum nos ipsi: alterum, de quo nil timere fas est, & cui posteriora conveniunt, scilicet DEus. Observatis siquidem contrariorum effectuum causis, quas hinc unum eorum, indè verò alterum nobis suppeditat, nemini obscurum relinquitur, extremo timori obnoxios, summæque itè confidentia capaces nos esse: cum & nostram imbecillitatem reputantes palàm videamus, nil indè expectandum nobis esse, nisi offensiones, lapsus, ruinas; & divinam ex adverso intuentes bonitatem, ac potentiam, certi esse possimus, nunquam fore, ut ea desinat nobis præsens adesse, nisi nos destiterimus opem illius sedulò implorare: quantumque ex prima illa consideratione haurimus diffidentia, & formidinis: tantum ex hac al-

tera alacritatis percipiamus, & spei, similes puero è patris sui manibus supra medium immanis putei os, vel extra sublimem fenestram pendenti: qui licèt certissimè sciat, nullo modo se posse suis viribus ità in sublimi, vel ad temporis punctum perstare, sed, si à patre dimittatur, omni procul dubio in præceps lapsurum; nihilo tamen minus cum hac suæ ad subsistendum impotentiz evidenti notitia parem simul non cadendi securitatem conjungeret, pro re scilicet omnino incredibile habens, fore, ut pater tam præsentis in discrimine sustentare se omittat: & proinde se ipsum duntaxat respiciens actum penitè de salute sua crederet, totisque artibus contremisceret: sed patris contra memor in tuto se positum, extraque omnem periculi aleam putaret. Utque hæc distinctio plus adhuc firmamenti, & claritatis accipiat; quosnam, rogo, Apostolus monet, ut *salutem suam cum timore, & tremore operentur?* Nempe illos ipsos Philipenses, quibus in eadè Epistola præcipit, continua in hilaritate, extraque omnem sollicitudinem vivere: *Semper gaudete: nihil solliciti sitis.* Atqui tremor ex metu oritur, non qualicumque, sed anxio, & vehementi, qui cum animi tranquillitate, atque gaudio simul nequeat componi. Quapropter, nisi tam eximium gentium Doctorem inconstantiæ, & contradictionis in loquendo arguendum putamus; ità accipere ejus verba debemus

bemus, ut vel suos illos alumnos ad maximum quidem propriæ infirmitatis respectu timorem, sed ad parem simul ex firmissima divinæ opis fiducia hilaritatem hortetur; vel timoris, ac tremoris nomine solertem, & qualis adhiberi ab anxie metuentibus solet, in æternæ salutis tum periculis declinandis, tum auxiliis providendis, diligentiam intelligat. Neque secus dicendum de altera itè illa Davidis sententia: *Servite Domino in timore, & exultate ei cum tremore.* Nam simili pacto ibi quoque duo conjungerentur secum invicem pugnantia, *exultare* nimirum, quod à vivida, exuberantique lætitia provenit; & *tremere*, quod validæ est, ac sensibilis formidinis proprium; nisi hoc secundum acciperetur, vel juxta sensum, quem in D. Pauli verbis modò ipsi attribuimus; vel pro alta, & humili quadam erga infinitam DEI Majestatem reverentia.

14. Sic ergo discussis, quæ doctrinæ hujus capitis videbantur obstare; duas ex ea colligendas, & coronidis quasi locò illi addendas propositiones existimo. Prima esto: quamvis certi omnino esse nequeamus, continuatum à nobis usque ad mortem iri eam divinæ opis implorationem, quæ ad stabilem in divina gratia perseverantiam procul dubio obtinendam requiritur; si quis tamen ex hominibus sanctiori vitæ deditis ineffabilem DEI erga nos charitatem, & beneficentiam altè impressam animo habeat, se-

cūmque ruminari, ac recogitare identidem pergat; posse hunc sibi facillimè hilari quadam, & nihil hæsitante fiducia promittere, suum illum benignissimum Patrem, ceu præfens desiderium permanendi usque ad extremum vitæ diem in illius amicitia suo animo infudit; sic minimè destitutum novis se auxiliis ad orandi perseverantiam, qua desiderii illius finis procul dubio obtinetur, juvare: adeò ut quàm firmissimè persuasum id habeat, neque absoluta contrarii possibilitate suam hanc confidentiam labefactari, aut imminui unquam sinat: sed immobilis persistet in securitate saltè practica, & negativa præsentis nimirum formidinis penitus vacua; qualis est illa, cum qua solet in conclavi suo degere, nunquam animo reputans, posse illius tectum præcipiti lapsu in caput suum ruere, neque de tali possibilitate magis anxius, & plus sollicitudinis capiens, quàm si divinitus revelatum ei esset, nunquam fore, ut is lacunaris lapsus contingat. Nec de primæ hujus propositionis veritate dubitare nos finit allatum paulò antè exemplum filioli, quem Pater libero in aère sua è dextera suspensum teneret. Si enim pusioni illi facillimum foret, ità patri confidere, ut nunquam se ab eo destitutum iri pro certissimo haberet, neque minùs tutum se à lapsu putaret, ex illius ità manibus pendens, quàm si in solida humo pedibus inniteretur; quidni etiam cuilibet cognitum

tum probè habenti, quàm longò intervallò DEI erga homines charitas omnem patrum terrenorum erga liberos charitatem excedat, perfacile futurum sit, eadem cum securitate, & fiducia in cœlestis illius Patris manibus conquiescere? Aut quæ unquam sese illi offerret justè metuendi, imò vel leviter suspicandi causa, ne ab eo permittatur aliquando in teterrimum, & ipsomet orco horribilius inimicitiae suæ baratrum ruere? Num quia tam multos mortalium funestè in præceps labi permittit? Sed sanè vel Regius vates falsis nos promissionibus ludificatur, affirmans universè de DEO, (*Pf. 17. & 33.*) *Protector est omnium sperantium in se: & non delinquent omnes, qui sperant in eo;* vel tota in illa multitudine nè unum quidem reperire erit, qui indubitanter confidens DEI ope sustentatum se iri desertus ab eo, permissusque sit ruere. Quapropter, cum nemo, nisi ex divinæ fiduciæ defectu labatur; lapsorum exempla nullam hujus in nobis debilitandæ vim habent, ut ad eam potius majori cum âlacritate concipiendam incitare nos debeant.

15. Altera ex indicatis propositionibus sit: quandoquidem pronum factu esse vidimus, ut, quisquis genuinam infinitæ DEI bonitatis speciem mente concepit; certum ab eo sibi adjutorium in rebus ad perseverantiam necessariis promittat, debore unumquemque conari, ut quàm maximè firmam,

inconcussam, & nunquam titubantem concipiat illius adjutorii obtinendi fiduciam. Idque ob eximias utilitates, quas hæc confidentia tum nostri, tum DEI causâ in animis parit. Nam re primitus secundum nos æstimata communis vitæ usus apertissimè ostendit, ità comparatum à natura hominem esse, ut, quantò certius negotium aliquod sibi prosperè eventurum confidit, tantò illud & alacriùs suscipiat, & majori cum sedulitate, atque constantia prosequatur: imò etiam non rarò contingere, ut vel temerè exorta læti successûs persuasio aucto in nobis animorum vigore, & operandi conatu assequi revera nos faciat, quod falsò præsumpsimus: ceu Romanis accidisse Livius testatur, adversum Völfcos pugnantibus, qui ancipiti etiamnum prælii fortuna superiores ob vanam nescio quam speciem se rati; *impetu facto, dum se putant vincere, vicere.* (l. 2.) Quamobrem & D. Thomas docet, proprium spei esse, ut efficaciorum in agendo hominem reddat, (1. 2. *quæst.* 40. a. 8.) *Spes per se habet, quòd adjuvat operationem; intendendo ipsam; & prudentes confessarii, quò pœnitentium quispiam imbecille adhuc virtutis validius in suo animo decretum concipiat, abstinendi in futurum à consuetis flagitiis, id imprimis conantur efficere, ut rem sibi adjuvante DEO successuram, seque illa deinceps omnino vitaturum, quàm firmissimè fieri*

fieri potest, confidat. Sed multò adhuc majorem pariendæ utilitatis vim hæc eadem confidentia ex DEO habet: qui, ut nihil aliud quàm ipsamet pura bonitas est, nullaque re magis, quàm suimet, ac suorum munerum profusione delectatur: sic optat inprimis, ut hoc tam eximium divinæ naturæ suæ decus intimè cognitum, certissimèque persuasum habeamus, nihil dubitantes, quæcunque nos necessitas urserit, perbenignè vota nostra auditurus sit, & præsens in tempore auxilium rebus fessis laturus. Quod de illo iudicium quisquis penitè, immobilitèrque defixum in animo gerat, adeò ipsum demeretur, & sibi quodammodo obstringit, ut, ceu suprà demonstravimus, in nulla rerum difficultate desereri, nulliusque petitionis suæ effectu fraudari ab eo queat. Ac proinde, quoad ità sentire, & talia sibi polliceri de illo perget, sentiet eum procul dubio quibuscunque in peccandi periculis præsentissimum defensorem, & vindicem. Qualem planè ipsemet se futurum recepit, in iis Psalmi nonagesimi verbis: *Quoniam in me speravit, liberabo eum: protegam eum, quoniam cognovit nomen meum.* Quocirca, quantum nobis cordi est, stabiles in DEI gratia usque ad mortem durare, tantum etiam curæ esse debet, ut exaggeratissimam de infinita illius bonitate opinionem, quæque hinc consequitur, intrepidam, & securam

paratæ ad omnes nostros usus ejusdem opis fiduciam tueri continenter pergamus. Neque sanè ego video, cujus prudentiæ, consiliique sit, dubitationes, ac formidines, fiducia huic contrarias fovere, quidve emolumentum expectari ab his queat, quod commemorati illius fructus non longissimè excedant.

16. Reliquum esset, ut ceu anxias in DEI famulis sollicitudines tum de præsentibus cum eo amicitia, tum de futura porro ejusdem perseverantia jam retudimus; sic eas quoque retunderemus, quæ circa æternæ salutis consecutionem ab exiguo Electorum numero ab illius obtinendæ difficultatibus, ab occultis DEI judiciis, & ab impenetrabili divinæ seu prædestinationis, seu reprobationis arcano oriuntur. Sed profectò, si ad sempiternam salutem nihil aliud requiritur, præterquam in divinæ gratiæ possessione usque ad mortem permanere, anxiam de hujusmodi conditione formidinem abigendo, eandem circa illum quoque finem abegisse videri possumus. Memoratas itaque de illo timendi causas singillatim in medium revocans, dico quantum ad primam, si pauci æternam consequuntur salutem, indè id proficisci, quia pauci curæ habent crebris à DEO precibus opportuna ad perseverandum in ejus gratia subsidia flagitare, cum spe minimè dubia illa obtinendi: quod si omnes facerent,

rent,

rent, dubitari nullo modo potest, quin omnes itidem in divina gratia ad extremum usque spiritum perseverarent, æternamque consequerentur salutem. Quapropter, si nemo peccat, & perit, qui certam ejusmodi in divina bonitate fiduciam usque ad mortem retinet; peccantium, & reproborum multitudo illius studium, & curam confirmare potius, quàm minuere in nostris animis debet: quemadmodum, quod pestiferæ luis tempore omnes ab ea corripere videamus, qui certo quopiam antidoti genere uti negligunt; haud quaquam incitare nos solet, ut illud nos quoque negligamus, sed potius, ut majori cum diligentia usurpemus. *Domine, si pauci sunt, qui salvantur*, nescio, quis ex DEI filio quæsierat: cui ipse, & omnibus simul, qui aderant, digna tanto Magistro responsione subjecit (*Luc. 13.*) *Contendite intrare per angustam portam*: quasi innuens hisce verbis, parùm nostra interesse curiositatem sciendi, multine, an pauci sempiternam salutem obtineant, sed illud unicuique curandum, quod plurimi, summique momenti est, ut nimirum, quæ ad eam obtinendam necessaria sunt, ritè exequatur.

17. Similia respondere possem alteri timendi causæ, quæ ex difficultatibus in salutis itinere occurrere solitis ducitur: eas videlicet, quæcunque sint, & divina ope superari posse, & à quolibet, opem hanc

im-

immobili cum fiducia implorante, certissime superari. Unde verbum divinum, cum pronuntiasset, facilius esse camelo per foramen acus transire, quam diviti intrare in regnum ccelorum, & Apostoli, hoc audito, mirarentur valde, dicentes: quis ergo poterit salvus esse? (*Matth. 19.*) subiecit. *Apud homines hoc impossibile est: apud DEum verò omnia possibilia sunt.* Cæterum adeò mihi falsum videtur, conditiones ad æternam salutem consequendam necessarias posse cuiquam nimix arduitas causâ terrori esse; ut prorsus non videam, quasnam alias suaviores seu divina providentia nobis statuere, seu nostra imbecillitas desiderare ab ea posset: cum aliæ demum non sint, quàm ut admissa à se crimina homo detestetur, & Sacerdoti DEI Ministro secreta confessione aperiat: conditiones profectò adeò impleri faciles, ut, si humana justitia nihil præter illas à suarum legum violatoribus exigeret; vacua omnino remanerent fontium ergastula: & prodigii instar videretur, si horum vel unus potens tantulo impendio laquei, aut compedum pœnam evadere, non dico, recusaret illas exequi, sed vel duras existimaret, ægróque animo, & cunctanter admitteret.

18. Quod porrò ad iudiciorum DEI altitudinem spectat, respondeo, occulta illa utique esse, ac mentibus nostris impervia; sed omnia nihilominus à summa bonitate dirigi,

rigi, & huic omnino congruere. Quod satis est, ut quivis DEI servus ea intueatur tanquam objecta, delectando potius, quam terrendo suo animo idonea: Davidis exemplo, qui in Psalmo 118. jam ea vocat delectabilia, *quia judicia tua jucunda*; jam suam in iis spem constituit, *quia in judiciis tuis superaveravi*, jam eorum memoriam solatio sibi fuisse profitetur: *memor sui judiciorum tuorum à saculo Domine, & consolatus sum*: exemploque itè B. Angelæ Fulginatis: (*in vita vis. 5.*) quæ, cùm in cœlesti extraordinario lumine ostensam sibi aliquando divinorum judiciorum bonitatem perspexisset; tantùm indè securitatis, & quietis se animo hausisse testatur, ut non minori cum confidentia, & hilaritate DEO se per sua judicia, quàm per suam mortem, suumque sanguinem commendaret.

19. At quid de prædestinatione dicemus? Quonam pacto (subjiciet hìc quispiam) sine metu esse mihi liceat, cùm ignorem, electorumne, an reproborum in numero sim? Quidve, si ad posteriorem classem fors pertinerem, ad DEUM confugere, illiusque in misericordia sperare mihi prodesset? Næ, quidquid tunc agerem, conclamata æternùm, atque omnino foret mea salus. Talia opponenti dico primùm, posse ipsum, quanquam nihil omnino certi, & explorati de hoc habeat, firma, & hilari cum fiducia meliorem sibi sortem promittere. Cùm enim

enim nequeat non esse prædestinatus ad æternam felicitatē, qui usque ad mortē in amicitia Dei perseverat, ceu justas habet causas Dei servus, firmiter confidendi, se perseveraturū usque ad mortē in Dei amicitia; sic eandē habere confidentiā potest de suaprædestinatione ad vitam, & felicitatem æternam. Dico secundò ineptam esse, quæque secum pugnet, eam propositionem, si ad reproborum classē pertinet, quantumcunque DEO me commendem, illiusque in misericordia confidam, æternū peribo: non aliter atque inepta, & secum pugnans foret hæc altera, si ad reproborum classē pertineo, quamvis ad extremum usque spiritum in DEI gratia perseverem, æternū peribo. Cū impossibile sit, vel ex reproborum numero esse, qui ad extremum usque spiritum in gratia DEI perseverat, vel in hac non tam diu perseverare, qui pergit usque ad mortem DEI opem assiduè implorare, illiusque in bonitate, & misericordia confidere. Quemadmodum igitur perversè quispiam concluderet: si reprobus sum, nihil mihi proderit divinæ gratiæ compotem mori; vel, si divinæ gratiæ compos moriar, nihil mihi reprobum esse oberit; sed concludendum potius ei esset: si sum reprobus, nullo pacto continget, ut divinæ gratiæ compos moriar; & si talis moriar, fieri non potest, ut reprobus sim: simili ratione præpostera esset hæc conclusio: si reprobus sum, nihil mihi proderit in divinæ opis imploratione,

&

& fiducia usque ad mortem perstare : vel contrà, si usque ad mortem in divinæ opis imploratione, & fiducia perstitero, nihil mihi esse reprobum oberit : sed solum fas est hoc alio modo concludere : si reprobus sum, non pergam usque ad mortem DEum invocare, illiusque in bonitate confidere : & si contrà pergam usque ad mortem id agere, fieri nequit, ut reprobus sim.

20. En itaque, ubinam tota præsentis rei summa consistat, quóque possit modo quilibet DEI famulus satis confidere, in divina se gratia usque ad mortem mansurum, ac proinde in electorum albo esse conscriptum. Ne omittat pluries diebus singulis DEum obsecrare, ut efficaci ope se adjuvet ad superandas inferni hostis tentationes, ad declinandas, quoad fieri potest, occasiones peccati, ad ipsum in quibuslibet spiritualis vitæ periculis ritè invocandum, & ad omnia summam præstanda, quæ necessaria homini sunt, ut toto vitæ suæ tempore in gratia illius perseveret, pro certissimo habens, a summa illius bonitate procul dubio exauditum se iri : iteret, dico, pluries quotidie, sed præcipuè in peccandi periculis orationem prædictam : caveátque, quantum potest, vel minimum formidinis, & dubitationis admittere, quin ejus effectum impetraturus à DEO sit. Nam, cum tantam oratio divina dona impetrandi vim habere soleat, quanta cum impetrationis fiducia DEO offertur; quò minus de hac dubitabit,

eò minorem de eadem dubitandi causam habebit : & certa , quam in se experietur , circa illam persuasio novam ipsi ejusdem persuasionis adhuc firmitus concipiendæ rationem adjiciet. Neque reponat , haudquam se ambigere , utrùm prædicta ejus oratio exaudienda à DEO sit , cùm certissimam de hujusmodi eventu promissionem DEI habeat ; sed utrùm orationem illam continuaturus sit , quanta opus est cum assiduitate , & fiducia ; qua de re nihil certi pignoris tenet. Ne , inquam , id reponat : cùm enim ex dictis superius plenissimè constet : nullo fieri modo posse , ut in rebus ad salutem necessariis divina ope destituatur , qui eam sibi adfuturam procul dubio confidit ; quidni facillimum ei sit , infinitam DEI bonitatem , & plùs quàm paternum erga homines amorem intra se reputanti , nihilo indubitanter minùs confidere , quidquid ad perseverantiam , & salutem necessariò requiritur , præstandum ab eo sibi esse , quàm id sese accepturum à mortali suo genitore consideret ? Aut quidni concepta jam in animo hac fiducia secum ratiocinari ità possit : si ego usque ad mortem perrexero , de DEO hunc in modum confidere ; quæcunque ad perseverantiam , & salutem necessariò requiruntur præsidia , omni procul dubio ab illius bonitate obtinebo. Sed nulla mihi adest justè dubitandi ratio , quin præsentem de ipso fiduciam ipsius auxilio retenturus
usque

ad mortem sim ; cùm ea & ipsi quàm gratissima sit , & validissimas habeat , cur perpetuò retineatur , qualis concepta primò fuit , causas. Ergo bonitate illius fretus possum indubitanter sperare , me in illa , & per illam in DEI gratia usque ad mortem mansurum.

21. Vivamus , eja , vivamus hilari , tranquillòque animo sub fidissima cælestis nostri Patris defensione , & tutela , *omnem sollicitudinem nostram projicientes in eum , quoniam ipsi cura est de nobis* : nullusque in cordibus nostris alius sit timor , quàm ne unquam de paterna illius ope in gravissimo æternæ salutis negotio nobis defutura timeamus. Cùm enim de nullo ille divinorum suorum decorum magis , quàm de bonitate , & misericordia gloriatur ; id genus timores , tanquam huic prorsus contrarios , iniquissimo animo fert : causamque inde sumit alienandi se ab hominibus , qui de illa tam perperam sentiunt : ceu palàm testatur eà ipse contra Israëlitas , minùs sibi in deserto fidentes , indignabunda exclamatio : (*Numer. c. 14.*) *Usquequo detrahet mihi populus iste ?* Cùm ex adverso certa , & nil dubitans de beneficentissima ipsius erga nos voluntate persuasio eum quodammodo cogat , talem se nobis exhibere , qualem ipsi mente concepimus , dicendo unicuique , quod apud D. Matthæum centurioni (*c. 8.*) *Sicut credidisti, fiat tibi.* Felix enimverò , &

centies, iterumque centies felix, qui iustissimam hanc de ineffabili cælestis Patris misericordia fiduciam altissimè impressam in animo gerit, nec ullis, ut in ea unquam titubet, adduci contrariis rationibus potest, sed firmam penitusque immobilem ad extremum usque spiritum servat. Ego sanè nullis aliis argumentis indigeo, ut ipsum è prædestinatorum numero credam: adeoque de illius æterna salute nil dubito, ut meammet animam pro ea vadem offerre paratissimus forem. O! benignissime DEUS! propriissimo nomine, *DEUS spei*, (*Ad Rom. 15.*) à tuo Apostolo dicte, *propter temet ipsum DEUS meus*, (*Daniel. c. 9*) per infinitam nempe illam bonitatem, quæ tota essentia tua est, largire mihi obsecro, hoc præstantissimum donum, quod cæterorum quorumvis tuorum donorum quasi alveus, & clavis est, ut dignè nimirum de te sentiam; ut te, tanquam purum amorem, & puram bonitatem mente concipiam; ut meam sempiternam salutem securius à te expectem; quàm à terreno meo patre, si ex ipsius arbitrio penderet, vel à quocunque alio inter mortales boni mei cupidissimo expectarem: utque me totum in paternas tuas manus projiciam, ibi omnem meam collocans spem, ibi semper tanquam in securitatis asylo vivens, ibi sinè ulla trepidatione, & formidine perpetuò quiescens. (*Mat. 9.*) *Credo Domine: adjuva incredulitatem meam.*
(*Esther.*)

(*Esther c. 14.*) *Da mihi fiduciam, Domine Rex Deorum.* (*Pf. 4.*) *In pace, in id ipsum dormiam, & requiescam: quoniam tu Domine singulariter in spe constituisti me.* (*Bern. serm. 6. in fest. om. sanct.*) *Singulariter, inquam, in spe: non jam inter spem, & timorem, ubi prius, non sine solitudine, & anxietate plurima fluctuabam.*

CAPUT V.

Diluuntur nonnullæ objectiones contra eam, quam hucusque asseruimus, divini amoris hilaritatem, & fiduciam, ex DEI reverentia, ac timore, criminumque admissorum memoria
petita.

DOcet D. Thomas, (*2. 2. q. 183. a. 2.*) Quemadmodum perfectio, quæ in DEO est unica, & simplex, reperiri in rebus creatis nequit, nisi particulatim divisa; sic sanctitatem, quæ in Christo simul tota colligitur, ab eo, quasi capite Ecclesiæ, per diversas, & peculiare derivationes in electos, veluti in membra diffundi, secundum hanc scilicet partem in unum, & secundum alias in alios. Qui tamen, etiamsi inter se differentes unum omnes corpus constituent, eodemque spiritu animantur: juxta illud Apostoli effatum, (*1. Ad Cor. 6. 7.*) *Unusquisque proprium donum habet ex DEO, alius quidem sic, alius verò sic. Hæc omnia autem*